

Kollarics Tímea

MÓDSZERTANI SEGÉDLET AZ AGRÁR SZAKMAI TANÁRKÉPZÉSHEZ

---

erdészet-vadgazdálkodás

MÓDSZERTANI SEGÉDLET AZ AGRÁR SZAKMAI TANÁRKÉPZÉSHEZ

---

erdészet-vadgazdálkodás

Kollarics Tímea

Sopron

2015.

SZÉCHENYI 2020

Szerző:

Kollarics Tímes

Nyugat-magyarországi Egyetem

Lektorálta:

Dr. Jánoska Ferenc

Kiadja:

Nyugat-magyarországi Egyetem Kiadó
University of West Hungary Press

Felelős kiadó:

Prof. Dr. Németh Róbert

tudományos és külügyi rektorhelyettes

ISBN 978-963-334-245-9

Nyomdai szerkesztés és kivitelezés:

FORENO Nonprofit Kft.

9400 Sopron, Fraknói u. 22.

Tel.: +36 99/511-880 Fax: +36 99/511-881

E-mail: info@foreno.hu

Felelős vezető:

Földes Tamás ügyvezető igazgató

**A kiadvány a TÁMOP-4.1.2.B.2-13/1-2013-0012 jelű,
Szakmai tanárképzés országos módszertani- és képzésfejlesztése
projekt támogatásával valósult meg.**

TARTALOM

1. Bevezetés	5
2. Erdészeti-vadgazdálkodási szakmák az Országos Képzési Jegyzékben	7
3. Szakképzési és tanárképzési dokumentumok.....	11
3.1. Szakképzési dokumentumok az erdészeti–vadgazdálkodási szakmacsoporthoz kapcsolódóan	11
3.2. Az agrár szakmai tanárképzés képzési és kimeneti követelményei	14
4. Szakmai ismeretanyag és módszertani ajánlások az erdészeti és vadgazdálkodási technikus szakma szakképzési kerettanterve alapján	17
5. Felkészülés a tanári munkára és a tanítási órákra	27
6. Erdészeti-vadgazdálkodási szakmai gyakorlatok.....	31
7. Tanórán kívüli egyéb szervezeti formák az erdészeti-vadgazdálkodási oktatásban	33
8. Módszertani példatár (vadgazdálkodás, vadászat).....	36
8.1. Táblavázlat vadkárók témakörhöz	36
8. 2. Feladatok.....	37
Ellenőrző kérdések, feladatok	41
Felhasznált irodalom.....	42

---

1. Bevezetés

Az erdészeti és vadgazdálkodási szakmák oktatása a szakmák jellegzetességeiből adódóan sajátos módszertani felkészültséget igényel. Az alapvető oktatási módszereket a szakmai tanárképzés során az oktatáselmélet tárgyalja (Falus, 2007), azonban a szakképzésben alkalmazott módszereket jelentősen meghatározza egy-egy szakma gyakorlata, a speciális ismeretanyag, a képzési célok és az elérendő kompetenciák komplex rendszere.

A szakmai pedagógusképzésben a szakmódszertan helye a mai napig nem egyértelműen tisztázott. Korábban pedagógiai szaktudományágnak tekintették (Firbás, 2001), hiszen a pedagógiai ismeretek nélkülözhetetlenek hozzá, valamint egy adott szakma tantárgyainak megtanításában alkalmazza a didaktika törvényszerűségeit. A szakmódszertan ugyanakkor az egyes szakmák szakmai ismereteire épül, felhasználja a szakma tudományát, ezért ma már interdiszciplináris területnek tekinthető, ahol a pedagógiai és a szakmai háttér egyaránt fontos.

A szakmai módszertanok feladata olyan sajátos eljárások kidolgozása, amelyeket az adott szakma ismeretanyagának oktatásakor eredményesen lehet alkalmazni, hiszen a szakmai módszertanban a módszerek fontossági sorrendje, aránya állandóan változik. Beszélhetünk általános szakmai módszertanról, amely azokat a módszertani törvényszerűségeket tartalmazza, amelyek minden szakma tanításakor jelentkeznek (Firbás, 2001; Lükő, 2006). Az egyes szakmákra vonatkozó módszertan az adott szakmára jellemző speciális sajátosságokat építi be a módszertanába, az egyes szakmai tárgyak tanítási módszertana pedig egy-egy tantárgy módszertanát foglalja magában.

Az erdészeti szakmai oktatásban fontos mérföldkő volt 1969, amikor első ízben szereztek erdőmérnökök tanári oklevelet. Ezután elkészült az erdő-

használattan tanítási módszertana (Gödöllő-Sopron) (Firbás, 2002), majd hosszú idő elteltével, 2002-ben megjelent Firbás Oszkár: Erdészeti szakmai módszertan című tankönyve a Nyugat-Magyarországi Egyetem Faipari Mérnöki Karának Tanárképző Intézete gondozásában.

Az erdészeti és a vadgazdálkodási szakmák rendszere, egymáshoz való viszonya folyamatosan változott, változik, amely a szakmai tanárképzésben is változásokat generál. A folyton változó szakképzésben szükség van az állandó felülvizsgálatra, módszertani megújulásra és az új technikák, technológiák oktatásba való integrálására szakmai és pedagógiai-módszertani területeken egyaránt.

---

2. Erdészeti-vadgazdálkodási szakmák az Országos Képzési Jegyzékben

Magyarországon 1993-ban jelent meg először az Országos Képzési Jegyzék (OKJ), amely az állam által elismert szakképesítéseket tartalmazza. Az évek folyamán az OKJ többször is módosításra került, elsősorban az európai uniós irányelveknek való megfelelés céljából és a munkaerő-piaci átalakulások következtében, próbálta követni az aktuális képzési és társadalmi elvárásokat. 2001-ben fontos mérföldkő volt a szakmacsoportos rendszer megjelenése, majd a moduláris képzési rendszer bevezetése. A legutolsó nagy reform 2012-ben volt, amikor az Országos Képzési Jegyzék strukturális átalakítása a szakképzési rendszer átalakítására és gazdasági igényekkel való összehangolására irányuló kormány koncepcióval, illetve a nemzeti köznevelésről szóló 2011. évi CXC. törvény és a Szakképzésről szóló 2011. évi CLXXXVII. törvény kiadásával összhangban történt. Az egyik legnagyobb változás az évek folyamán a szakmák számának csökkenése volt: 1993-ban még 955 szakmát tartott számon az Országos Képzési Jegyzék, a 2012-es reform után a 150/2012. (VII.6.) Kormányrendelet szerint már csak 486 szakmáról beszélhetünk.

Az Erdészet és vadgazdálkodás ágazat (XXXII. számú) szakmái a mezőgazdasági szakmacsoportba tartoznak (20. szakmacsoport). A megújult Országos Képzési Jegyzékben hét szakma tartozik az erdészet-vadgazdálkodás-hoz. A legjelentősebb változás, hogy megszűnt az önálló vadgazdálkodási technikus szakma, és létrejött helyette az erdészeti és vadgazdálkodási technikus.

A szakképesítések rendszerét, kapcsolódását az alábbiakban mutatjuk be.

– *Emeltszintű szakképesítések, amelyek érettségi végzettséghez kötöttek és elsősorban iskolai rendszerű szakképzésben szerezhetőek meg:*

- 54 623 01 Erdészeti és vadgazdálkodási technikus
- 54 521 02 Erdészeti gépésztechnikus

– *Középfokú szakképesítés, amely alapfokú iskolai végzettségre vagy a szakmai és vizsgakövetelményben meghatározott bemeneti kompetenciákra épül, jellemzően iskolai rendszerű szakképzésben szerezhető meg:*

- 34 623 01 Erdészeti szakmunkás

Rész-szakképesítések az erdészeti szakmunkás szakképesítéshez kapcsolódóan:

– *Alsó középfokú rész-szakképesítés, amely alapfokú iskolai végzettségre vagy a szakmai és vizsgakövetelményben meghatározott kompetenciákra épül, iskolarendszeren kívüli szakképzésben, speciális szakiskolai képzésben, illetve HÍD II. programban szerezhető meg:*

- 31 623 01 Fakitermelő

– *Alapfokú rész-szakképesítés, amely befejezett iskolai végzettséget nem igényel, iskolarendszeren kívüli szakképzésben, speciális szakiskolai képzésben, illetve a HÍD II. programban szerezhető meg:*

- 21 623 01 Erdőművelő
- 21 623 02 Motorfűrész-kezelő

– *Alsó középfokú szakképesítés-ráépülés, amely alapfokú iskolai végzettséget igénylő, iskolarendszeren kívüli szakképzésben megszereshető szakképesítésre épül:*

- 33 623 01 Lakott-területi fakitermelő

Az *erdészeti és vadgazdálkodási technikus* (54 623 01) képzés esetén a szakképesítésre meghatározott elmélet és gyakorlat aránya 60-40 %. Látható tehát, hogy gyakorlatorientált szakmáról van szó. A szakképesítésre vonatkozó szakmai- és vizsgakövetelmény az érettségi vizsgán kívül szakmai előképzettséget és speciális kompetenciákat nem ír elő, így a képzésbe szakmai alapozó ismeretek nélkül is be lehet lépni, amennyiben a tanuló egészségügyileg alkalmas. A képesítés két módon szerezhető meg: 4+1 évfolyamos ágazati szakközépiskolai képzés illetve kettő éves szakképzés keretében.

Az *erdészeti gépésztechnikus* (54 521 02) szakma esetében az elmélet és gyakorlat aránya 50-50 %. Érettségi vizsga és egészségügyi alkalmasság szükséges a képzés megkezdéséhez. Az előző szakmához hasonlóan ágazati szakközépiskolai, vagy kettő éves szakképzés keretében szerezhető meg az erdészeti gépésztechnikus végzettség. Mindkét technikus képzés jelenleg csak iskolai rendszerű szakképzésben indítható.

Az *erdészeti szakmunkás* (34 623 01) képzettség jellemzően iskolai rendszerű szakképzésben szerezhető meg, és alapfokú iskolai végzettségre épül (ennek hiányában a mezőgazdaság szakmacsoportra meghatározott kompetenciák birtokában kezdhető el a képzés). Iskolarendszerben újra három éves szakképzésről beszélhetünk, iskolarendszeren kívül 960-1440 óra a szakképzési óraszám. Egészségügyi alkalmasság szükséges, az elmélet-gyakorlat aránya 40-60 %. Az erdészeti szakmunkás szakmának három rész-szakképesítése, valamint egy szakképesítés-ráépülése létezik. A *fakitermelő* (31 623 01) alsó középfokú rész-szakképesítés iskolarendszeren kívüli szakképzésben (480-720 óra), speciális szakiskolai képzésben, illetve HÍD II. programban szerezhető meg. Az *erdőművelő* (21 623 01) és a *motorfűrész-kezelő* (21 623 02) alapfokú rész-szakképesítések, befejezett iskolai végzettséget nem

igényelnek. Az erdőművelő rész-szakképesítés iskolarendszeren kívüli szakképzésben 400-600 óra alatt, a motorfűrész-kezelő 240-360 óra alatt szerezhető meg. Speciális szakiskolai képzésben, illetve a HÍD II. programban is indíthatóak. A ***lakott-területi fakitermelő*** (33 623 01) alsó középfokú szakképesítés-ráépülés, iskolarendszeren kívüli képzésben 240-360 óra alatt végezhető el.

Fontos hangsúlyozni, hogy az erdészeti szakmunkás vadgazdálkodási foglalkozásokat és munkaköröket is betölthet (pl. vadgazdálkodási foglalkozású vadetető, vadtakarmányozó).

A fenti szakképesítések mindegyike komplex szakmai vizsgával zárul a vonatkozó szakképzési törvény és rendeletek által előírt szabályoknak megfelelően a többi OKJ szakmához hasonlóan, a modulrendszerű vizsgáztatás már csak a kifutó képzések esetén releváns.

---

3. Szakképzési és tanárképzési dokumentumok

3.1. Szakképzési dokumentumok az erdészeti–vadgazdálkodási szakmacsoporthoz kapcsolódóan

A szakképzések jogi háttérét a köznevelési és a szakképzési törvényen túl „Az Országos Képzési Jegyzékről és az Országos Képzési Jegyzék módosításának eljárásrendjéről” szóló 150/2012. (VII. 6.) Kormányrendelet, valamint „Az állam által elismert szakképesítések szakmai követelménymoduljairól” szóló 217/2012. (VIII. 9.) Kormányrendelet szabályozza. Ezen jogszabályokhoz kapcsolódik az egyes szakmák szakmai- és vizsgakövetelményeit tartalmazó illetékes miniszteri rendelet.

Az Országos Képzési Jegyzékről az előzőekben esett szó, jelen fejezet a szakképzési kerettanterveket, az egyes szakmák követelménymoduljait, valamint a szakmai- és vizsgakövetelményeket helyezi előtérbe.

A **szakképzési kerettantervek** a központi programokat váltották fel 2013-tól, kiadásuk a 14/2013 (IV.05) NGM rendelet által történt meg. Tartalmazzák a szakképesítés azonosító adatain kívül a szakképzés jogi háttérét, a képzésbe történő belépés feltételeit, a szakképzés szervezésének feltételeit, a szakképesítés óratervét nappali rendszerű oktatásra, valamint a szakmai követelménymodulok tartalmát és óraszámait, a hozzájuk rendelt tantárgyakkal, témakörökkel és a fejlesztendő kompetenciákkal.

A **szakmai és vizsgakövetelmény** kötelező tartalmi elemei a következők:

- a szakképesítés OKJ-ben szereplő azonosító száma, megnevezése, a szakképzési évfolyamok száma/óraszám

- a képzés megkezdéséhez szükséges elméleti és gyakorlati tudáselemek, az iskolai és szakmai előképzettség, a pályaalkalmassági, egészségügyi, illetve szakmai alkalmassági követelmények, valamint az előírt gyakorlat
- a szakképesítéssel betölthető munkakörök, foglalkozások, valamint a munkaterület rövid leírása, kapcsolódó szakképesítések (pályatükör)
- szakmai követelmények (a szakképesítés szakmai követelménymoduljai)
- vizsgáztatási követelmények
- eszköz- és felszerelési jegyzék

Az alábbiakban összefoglaljuk a 217/2012. (VIII.9.) Kormányrendeletben, valamint a szakmai- és vizsgakövetelményben szereplő erdészeti-vadgazdálkodási szakképesítések **szakmai követelménymoduljait** és azonosító számukat.

Az *erdészeti és vadgazdálkodási technikus* (54 623 01) szakképesítés szakmai követelménymoduljai:

- 10966-12 Erdészeti és vadgazdálkodási alapismeretek
- 10967-12 Erdőművelés
- 10968-12 Erdőhasználat
- 10969-12 Vadászat
- 10970-12 Vadgazdálkodás
- 10971-12 Erdőgazdasági géptan
- 10972-12 Erdőbecslés, erdőrendezés
- 10973-12 Erdészeti gazdálkodás, vezetés, szervezés

-
- 11498-12 Foglalkoztatás I.
  - 11499-12 Foglalkoztatás II.
  - 11500-12 Munkahelyi egészség és biztonság

Az *erdészeti gépésztechnikus* (54 521 02) szakképesítés teljesítendő moduljai:

- 10966-12 Erdészeti és vadgazdálkodási alapismeretek
- 11510-12 Erdőgazdasági erőforrások
- 10976-12 Erdőgazdasági termelés gépei
- 10977-12 Gépek üzemeltetése az erdőgazdaságban
- 11498-12 Foglalkoztatás I.
- 11499-12 Foglalkoztatás II.
- 11500-12 Munkahelyi egészség és biztonság

Az erdészeti és vadgazdálkodási technikus és az erdészeti gépésztechnikus képesítés négy közös modullal rendelkezik.

Az *erdészeti szakmunkás* (34 623 01) szakképesítés követelménymoduljai:

- 10979-12 Növénytani és vállalkozási ismeretek
- 10980-12 Gallyazás, darabolás
- 10981-12 Fakitermelés
- 10982-12 Erdőművelés
- 10983-12 Erdészeti és vadászati alapismeretek
- 10984-12 Erő-és munkagépek, faanyagmozgatás
- 11497-12 Foglalkoztatás I.
- 11499-12 Foglalkoztatás II.
- 11500-12 Munkahelyi egészség és biztonság

Láthatjuk, hogy a technikus és a szakmunkás képzésben is szerepel Foglalkoztatás I. elnevezésű modul, de fontos megjegyezni, hogy a két modul tartalma nem egyezik meg (eltérő azonosító szám, a 11498-12 modul csak érettségire épülő képzéseknek része).

A *fakitermelő* (31 623 01) rész-szakképesítés szakmai követelménymoduljai az alábbiak:

- 10979-12 Növénytani és vállalkozási ismeretek
- 10980-12 Gallyazás, darabolás
- 10981-12 Fakitermelés

Az *erdőművelő* (21 623 01) alapfokú rész-szakképesítés szakmai követelménymoduljai azonosító számukkal:

- 10979-12 Növénytani és vállalkozási ismeretek
- 10982-12 Erdőművelés

A *motorfűrész-kezelő* (21 623 02) alapfokú rész-szakképesítés moduljai:

- 10979-12 Növénytani és vállalkozási ismeretek
- 10980-12 Gallyazás, darabolás

A *lakott-területi fakitermelő* (33 623 01) alsó középfokú szakképesítés-ráépülés egyetlen szakmai követelménymodulja:

- 10985-12 Lakott-területi fakitermelés

3.2. Az agrár szakmai tanárképzés képzési és kimeneti követelményei

A 2012-ben kiadott, „A tanári felkészítés közös követelményeiről és az egyes tanárszakok képzési és kimeneti követelményeiről” szóló 8/2013.(I.30) EMMI rendelet szabályozza az új rendszerű osztatlan és osztott tanárképzés

---

követelményeit, a tanár szakok képzési és kimeneti követelményeit (KKK), a tanárképzésben szerezhető tudást, készségeket, képességeket mind a közismereti, mind a szakmai, mind a művészeti tanár szakokon.

Az agrármérnök-tanár-képzés elvégzésével az új tanárképzési rendelet szerint *okleveles agrármérnök-tanár (erdészet és vadgazdálkodás)* végzettség szerezhető. A jogszabály 4. mellékletében meghatározottak szerint a képzés célja többek között az agrár szakterületen az iskolai rendszerű, valamint az iskolarendszeren kívüli szakiskolai, szakközépiskolai oktatásban, felnőttképzésben, továbbá az Országos Képzési Jegyzékben meghatározott szakképzésekben az elméleti és elméletigényes szakmai tantárgyak tanítására, a gyakorlati, a tanórai, tanüzemi, szaklaboratóriumi tanulás szervezésére való felkészítés. Mindezeket túl a képzésnek fel kell készítenie a jelöltet a pedagógiai kutatási, tervezési, fejlesztési feladatok ellátására, valamint a szakképzésben résztvevők korosztályi problémáinak, speciális nevelési feladatainak ellátására, továbbá a tanulmányaik doktori képzésben való folytatására.

A tanárképzésben a pedagógusoknak egységesen nyolc kompetenciaterületre vonatkozóan kell megfelelő ismeretekkel, képességekkel, attitűdökkel rendelkezniük a képzés végére, ez vonatkozik az agrármérnök-tanárookra is.

A rendelet szerint az agrármérnök-tanároknak a képzés során a szakmai képzés Nemzeti alaptanterven alapuló kerettantervei szerinti szakmai orientációs, szakmai alapozó, illetve a szakképesítést nyújtó szaktárgyak tanításához kapcsolódó szakmacsoportos szakterületi ismereteket is kell tanulniuk. Az osztott tanárképzés esetében ezek a szakterületi ismeretek az alapszak szakmai ismeretanyagán túl magukban kellene, hogy foglalják a szakképzés és a gazdaság kapcsolatrendszerére vonatkozó ismereteket, a szakképzés rendszerének átfogó ismeretét, a szakterületi és szakmacsoportos képzések

rendszerének, sajátosságainak ismeretét, a szakmai orientációs, szakmai alapozó és a szakképesítésre felkészítő tantárgyak főbb tartalmi elemeit, a tanításukra való felkészülést megalapozó ismereteket, továbbá a szakképzésben alkalmazható IKT és egyéb eszközök ismeretét.

A rendelet szerinti szakterületi ismeretek az erdészet-vadgazdálkodás szakirányon: erdészeti és vadgazdálkodási alapozó (erdészeti termőhely-ismerettan, erdóművelési, erdővédelmi, növénytermesztési, erdészeti növénykórtani, állattenyésztési, erdészeti állattani, erdészeti rovarfajta), valamint vadászati és vadgazdálkodási, erdőhasználati, erdészeti géptani, erdőrendezési, dendrometriai, faterméstani, erdészeti üzemgazdasági, erdészeti szervezési és vezetési, vadegészségügyi, vadászati ismeretek.

A képzés végére az agrármérnök-tanár az alábbi szakmódszertani ismeretekkel rendelkezik:

„- Ismeri az agrármérnök-tanári szakirányainak megfelelő szakmacsoportba tartozó szakképesítések szakmai orientációs, szakmai alapozó és a szakképesítésre felkészítő tantárgyak rendszerét, tanításának módszereit, továbbá a modulrendszerű képzés során alkalmazható módszereket.

- Ismeri a szakmacsoportba tartozó szakmai orientációs, szakmai alapozó és a szakképesítésre felkészítő tantárgyak tanítása, tanulása során alkalmazható tankönyveket, taneszközöket, infokommunikációs eszközöket, azok alkalmazási lehetőségeit, tanulás támogatását segítő taneszközök készítését.

- Ismeri a tehetséggondozás és felzárkóztatás tevékenységformáit, pedagógiai módszereit, a speciális igényű tanulók oktatásának lehetőségeit, dokumentumait, a mérési-értékelési eljárásokat.

- Ismeri a felnőttoktatás, felnőttképzés pedagógiáját, pszichológiáját és módszereit, intézményrendszerét.”

---

4. Szakmai ismeretanyag és módszertani ajánlások az erdészeti és vadgazdálkodási technikus szakma szakképzési kerettanterve alapján

A szakképzési kerettanterveket az előző fejezetben említett jogszabályokkal összhangban a nemzetgazdasági miniszter a 14/2013 (IV.05) NGM rendeletben tette közzé. Fő tartalmi egységeiket az előzőekben ismertettük. Jelen fejezetben az erdészeti és vadgazdálkodási technikus szakma példáján szeretnénk röviden bemutatni a szakmai ismeretanyagot (ez a képzés rendelkezik a legtöbb modullal), valamint a módszertani ajánlásokat, amelyeket több tantárgy esetében a kerettanterv is megfogalmaz, hiszen ezek szorosan kellene, hogy kapcsolódjanak a szakmai tanárképzéshez, az agrármérnöktanár képzés szakterületi és szakmódszertani ismeretanyagához. Az alábbiakban a modulokat felépítő tantárgyakat ismertetjük, terjedelmi korlátok miatt a tantárgyakon belüli témakörökre csak röviden utalunk, a módszertani ajánlásokhoz kapcsolódva.

Az „Erdészeti és vadgazdálkodási alapismeretek” (modulszám:10966-12) tantárgyai:

- Állattan
- Műszaki alapismeretek
- Termőhely-ismerettan
- Növénytan
- Vállalkozási és szervezési ismeretek
- Erdészeti és vadgazdálkodási alapismeretek gyakorlat

A 10967-12 számú „Erdőművelés” modul tantárgyai:

- Erdőműveléstan
- Erdővédelemtan
- Erdőműveléstan, erdővédelemtan gyakorlat

A 10968-12 azonosító számú „Erdőhasználat” modul tárgyai:

- Erdőhasználat
- Erdőhasználat gyakorlat

A „Vadászat” (10969-12) modul tartalma:

- Vadászattan
- Vadászattan gyakorlat

A 10970-12-as „Vadgazdálkodás” modul tantárgyai:

- Vadgazdálkodástan
- Vadgazdálkodástan gyakorlat

Az „Erdőgazdasági géptan” (10971-12) modul felépítése:

- Erdőgazdasági géptan
- Erdőgazdasági géptan gyakorlat

A 10972-12 azonosítóval rendelkező „Erdőbecslés, erdőrendezés” modul tantárgyai:

- Erdőbecsléstan
- Erdőrendezéstan
- Erdőrendezéstan gyakorlat

Az „Erdészeti gazdálkodás, vezetés, szervezés” (azonosító: 10973-12) tárgyai:

- Üzemgazdasági ismeretek
- Üzemgazdasági ismeretek gyakorlat

11498-12-es, „Foglalkoztatás I.” modul tartalma:

- Foglalkoztatás I.

A „Foglalkoztatás II.” (11499-12) szintén önmagában egy tantárgy:

- Foglalkoztatás II.

És végül a „Munkahelyi egészség és biztonság” (11500-12) tárgya:

- Munkahelyi egészség és biztonság

A fenti modulok közül négy az erdészeti gépésztechnikus képzésnek is része (ágazati közös modulok).

A tantárgyak összesen 165 témakört érintenek, ezek a témakörök óraszámokkal együtt szerepelnek a kerettantervben. A tantárgyakra meghatározott időkeret kötelező érvényű, a témakörökre kialakított óraszám ajánlás, továbbá 10 % szabadsávval rendelkeznek az intézmények.

Az *erdészeti és vadgazdálkodási alapismeretek* modulhoz tartozó *állattan* tantárgy keretén belül a tanulóknak meg kell ismerniük az állat-rendszertani osztályokat. A kerettanterv az állattan oktatásánál kiemelten fontosnak tartja az elmélet és a gyakorlat egységét (felismerés és élőhelyismeret), kiemeli a tanulói megfigyelés és a szemléltetés módszerét. A tanulói tevékenységformák közül ajánlja a kiselőadásokat, a rajzolást és a megfigyelést. A *műszaki alapismeretek* (műszaki rajz, anyagismeret, gépelemek, motorok, erőgépek) tantárgy oktatása során ajánlja a kerettanterv a magyarázat, a kiselőadás, a megbeszélés, szemléltetés és a projekt módszereket, valamint a szimulációt és a házi feladatot, mindezeket frontális, csoportmunka és egyéni munka keretében. *Termőhely-ismerettan* keretében meteorológiai, talajtani és termőhelyi ismereteket kell szerezniük a tanulóknak, elsősorban szemléltetés és gyakorlati tevékenységek segítségével. Fontos a tanulói aktivitás és a meteorológiai mérések végzése. A *növénytan* az egyik legfontosabb tantárgy az erdészeti-vadgazdálkodási oktatásban, hiszen alapját képezi a szakmai ismereteknek. A fajokon kívül a cserjéket és az erdőtársulásokat is ismerniük kell. A tantárgy elméleti, de szoros együttműködésben kell szervezni az er-

dészeti és vadgazdálkodási gyakorlat növénytani témakörével, hogy az elméletben elsajátított ismereteket a gyakorlati felismeréssel és termőhelyismerettel lehessen megerősíteni. A tantárgy tanításához elengedhetetlen a szemléltetés (képek, preparátumok, filmek). A tanulói tevékenységek közül a rajzolást és a gyűjteménykészítést kell kiemelnünk egyéni munkaformában. A *vállalkozási és szervezési ismeretek* tantárgy során gazdasági alapfogalmakkal, gazdasági társaságok fajtáival és pénzüggel, vállalkozási tudnivalókkal ismerkednek a tanulók. A tananyag száraz, ezért célszerű életből vett példákkal, illusztrációkkal szemléltetni, életközelibbé tenni. A kerettanterv a tanulók önálló munkáját kiemelten fontosnak tartja, számítások, költségtervek formájában. Az *erdészeti és vadgazdálkodási alapismeretek gyakorlat* során állattani, műszaki, termőhely-ismerettani, növénytani és vállalkozási-szervezési gyakorlatokat végeznek a tanulók, tehát kapcsolódnak minden modult alkotó tárgy elméleti ismereteihez. A gyakorlatok javasolt helyszínei ennek megfelelően az erdő, tanműhely, laboratórium, szertár, szaktanterem, tanterem, gyűjtemények és a terepi lehetőségek. Valamennyi gyakorlathoz ajánlott a tanulók naplóvezetése. Az állattan, növénytan gyakorlatokon a fajfelismerés gyakorlása a legfontosabb, a felismerési készséget jól fejleszti a preparátumok, gyűjtemények készítése. A fajismeret fejlesztésénél preferáljuk a természetes környezetet! A tanulók önálló munkavégzése kiemelkedő fontosságú a tanulásszervezés szempontjából.

Az *erdőművelés* modulba az erdőművelés és erdőrendezés elméleti és gyakorlati tantárgyak ismereti tartoznak. Az *erdőműveléstan* a maggazdálkodás, a csemetetermesztés, az erdőfelújítás, az erdősítés, az erdőnevelés és az erdőgazdasági üzemmódok témaköreit érinti. A tanításban támaszkodni lehet az erdőszeti növénytanra és az alapismeretek gyakorlatokra. A kerettantervi ajánlás szerint javítja az oktatás hatékonyságát, ha az elméleti órákat

---

és a gyakorlatokat ugyanaz a tanár tartja. A tantárgyak jellegzetességeiből adódóan gondot szükséges fordítani a számítási készségek fejlesztésére. A csemetetermelésnél, erdősítésnél csemetekertekben, erdősítési területeken végzett munkáltató gyakorlatokkal, naposi (hetesi) szolgálat szervezésével lehet a szükséges kompetenciák kifejlesztését elérni. Az *erdővédelemtan* tantárgy során az erdővédelem módjaival, technológiáival ismerkednek meg a tanulók. Ennél a tárgynál is a megelőző alapozó ismeretekre és a gyakorlatokra célszerű hagyatkozni, a frontális munkaforma mellett döntően egyéni munka formájában. Az erdőműveléstani, erdővédelemtani gyakorlatok helyszíne alapvetően az erdő. Bizonyos témaköröknél, illetve a vegetációs és időjárási körülmények nem megfelelő volta esetén a terepi gyakorlatok helyett a szertári, tantermi foglalkozások jelenthetnek megoldást. Az egyes gyakorlatok lehetőleg munkáltató jellegűek legyenek, jó kiegészítést nyújthatnak a tanulmányutak is.

Az *erdőhasználat* modul keretében az *erdőhasználat* tárgy során döntően faanyagismerettel, fahasználatlaltal és fafeldolgozással ismerkednek a tanulók. A tantárgy egyes elemei alkalmasak kiscsoportos foglalkozás keretében történő feldolgozásra. Az előadások során fontos kiegészítés a szemléltetés, törekedni kell a valóság bemutatására. Az *erdőhasználat* gyakorlat a fadóntés, gallyazás, darabolás, választékolás, készletezés, számbavétel, anyagmozgatás, vágásszervezés, választéktervezés munkaműveleteinek megtanulását foglalja magában. A gyakorlatok minden esetben erdei körülmények között kerüljenek megszervezésre, a tanerdő a legfontosabb helyszín. A tanulóknak a gyakorlás során mindig viselniük kell az előírt védőeszközöket.

A **vadászat** megnevezésű szakmai követelménymodul egyik tantárgya a *vadászattan*. Az elméleti ismeretek fő témakörei: fegyverismeret, élővad-befogás, vadászati módok, felszerelések, trófeák kikészítése, bírálata. Az elméleti képzés tantermi körülmények között történik, javasolható azonban vadászházban, vadászterületen megszervezett tanóra is, különösen, ha ott a szemléltető anyag koncentráltabban áll rendelkezésre. A képzéshez gazdag szemléltető anyag beszerzésére kell törekedni. A *vadászattan gyakorlat* a vadfajok, nyomok felismerését, fegyverismeretet, lövészetet, vadászatot, élővad-befogást, trófea-kikészítést és bírálatot foglal magában. A gyakorlat elsősorban terepi körülmények között javasolt, a trófea kikészítés iskolai műhelyben is gyakorolható.

A **vadgazdálkodás** modul tantárgyai a vadgazdálkodástan elmélet és gyakorlat. A *vadgazdálkodástan* elmélete keretében az élőhelyismerettel, az állomány szabályozással, a vadföldgazdálkodással, vadtakarmányozással, vadkár-elhárítással, vadtenyésztéssel, természetvédelmi vonatkozásokkal és vadfajok állományainak gazdálkodási feladataival ismerkednek meg a tanulók. Javasolja a kerettanterv a képzés során a kiscsoportos foglalkozás megszervezését, különösen az állomány szabályozás, a selejtezés témakörében, ahol kisebb feladatok kitűzésével lehet az ismereteket elmélyíteni. A *vadgazdálkodástan gyakorlat* témakörei: vadállományok szabályozása, vadkárbecslés, vadkár-elhárítás, takarmányok készítése, etetés, vadgazdálkodási berendezések készítése, mesterséges apróvadtenyésztés és nagyvadtenyésztés. A gyakorlati képzésnek alapvetően terepi körülmények között, vadászterületen, apróvadtenyésztő telepen, zárttéri vaddisznós kertben kell megvalósulnia. Célszerű naposi szolgálat szervezésével néhány tanuló intenzív részvételével kiegészíteni a tantárgyi gyakorlatokat.

Az **erdőgazdasági géptan** modul *géptan* tantárgya magában foglalja az erdészeti tevékenységek során alkalmazott gépek megismerését (csemetetermelés, tápanyag-utánpótlás gépei, vetőgépek, iskolázó gépek, vegyszerezés gépei, fakitermelés és anyagmozgatás gépei). A *géptan gyakorlat* során a tanulók megtanulják az erőgépek karbantartását, a talajművelő gépek beállítását, a motorfűrészek és az erdőgazdasági gépek beállítását, karbantartását. A tantárgy oktatása során kiemelkedő fontosságú a munka- és balesetvédelemi előírások betartása, valamint a tanulók egyéni munkavégzése, amellyel a készség szintű elsajátítás lehetővé válik.

Az **erdőbecslés, erdőrendezés** szakmai követelménymodul *erdőbecslés-tan* tantárgya keretében az erdő területi beosztásával, fatermési alapokkal és fatérfogat-meghatározásokkal ismerkednek meg a tanulók. A módszereket úgy kell megválasztani, hogy a tanulók képesek legyenek a faállományok fatömegének meghatározására, tehát a matematikai kompetencia elengedhetetlen a tantárgy teljesítéséhez. Az *erdőrendezést* tantárgy témakörei: erdőrendezés szervezete, erdőállomány-gazdálkodási tervek, erdőrészlet adatai, szervezése, valamint földmérés, térképészet. Az *erdőrendezést* *gyakorlat* szorosan kapcsolódik az elmülethez, köbtartalom, fatömeg meghatározásokat, mintaterület kitűzését és állományleírást kell végezniük a tanulóknak. A gyakorlatok minden esetben erdőterülethez kötöttek, ideális esetben az iskolához tartozó tanerdő a legalkalmasabb.

Az **erdészeti gazdálkodás, vezetés, szervezés** modul *üzemtan* tantárgyának célja, hogy adjon megfelelő szakmai, gazdasági ismereteket az erdészeti és a vadgazdálkodási üzemi gazdálkodás alapvető elemeiről. Témakörei: jogi ismeretek, erdészeti és vadászati szakigazgatás, munkajogi ismeretek, vezetés-elmélet, kereskedelmi ismeretek, szerződések, adózás, számvitel. A tantárgy

tanítása széles módszertani repertoárt igényel a pedagógus részéről, az élet-szerű, gyakorlatias megközelítés, a munkaformák váltakoztatása lehetőséget ad a könnyebb feldolgozásra. Az *üzemtan gyakorlat* során bizonylatokat töltenek ki, költségvetést, árajánlatot készítenek a tanulók, és erdészeti-vadászati szakirányítási feladatokkal ismerkednek. A kerettanterv sem helyszínre, sem módszerekre vonatkozóan (több más tantárgyhoz hasonlóan) itt sem ad meg javaslatokat, azonban módszertani szempontból itt is a gyakorlatorientált feldolgozást (szemléltetés, gyakorlás-gyakoroltatás, munkáltató módszerek) részesíthetjük előnyben.

A ***foglalkoztatás I.*** modul egyben tantárgy is, fő célja, hogy a diákok alkalmasak legyenek egy idegen nyelvű állásinterjún eredményesen és hatékonyan részt venni. Ennél a tárgynál tehát főképpen a magyar és az idegen nyelvi kompetenciák fejlesztéséről beszélünk a kulcskompetenciák közül, valamint hangsúlyosak az IKT-kompetenciák (digitális eszközök használatában való megfelelő jártasság, ill. készségszintű alkalmazás) is. Témakörök: nyelvtani rendszerezés, nyelvi készségfejlesztés, munkavállalói szókincs. A kerettanterv javasolja, hogy az órák kb. 50%-a egyszerű tanteremben történjen, a másik fele pedig számítógépes tanteremben, hiszen a tananyag körülbelül fele digitális. A tanulói tevékenység egyaránt szervezhető frontális, csoport és egyéni formában is, a módszerektől függően. A tantárgy oktatásánál előtérbe kerülnek a dialogikus módszerek: vita, megbeszélés, szerepjáték és a projekt módszer, valamint egyéb kooperatív módszerek is.

A ***foglalkoztatás II.*** célja a tanuló általános felkészítése az álláskeresés módszereire, technikáira, valamint a munkavállaláshoz, munkaviszony létesítéséhez szükséges alapismeretek elsajátítása. Témakörei: munkajogi alap-

---

ismeretek, munkaviszony létesítése, álláskeresés, munkanélküliség. A módszerek közül kiemelt szerep jut a megbeszélésnek, a magyarázatnak, a vitának, a szemléltetésnek, a szerepjátéknak és a házi feladatnak.

A ***munkahelyi egészség és biztonság*** magában foglalja a munkavédelmi alapismereteket, a munkahelyek kialakítását, a munkavégzés személyi feltételeit, a munkakörnyezeti hatásokat és a munkavédelmi jogi ismereteket. A témák feldolgozásához nagy segítséget nyújthatnak az oktatófilmek, valamint a szemléltetés, illusztrálás módszerei, mivel a jogszabályok tanulmányozása egy idő után a motiváció csökkenését eredményezheti. A megbeszélésnek szintén fontos szerepe lehet az oktatás folyamatában. Fontos azonban, hogy a tantárgy ismeretköreinek megfelelő szintű elsajátítása nélkülözhetetlen a biztonságos munkavégzéshez!

Jelen fejezet során röviden megismerkedtünk az erdészeti és vadgazdálkodási technikus szakképzés szakmai ismeretanyagával, valamint tantárgyakhoz kapcsolódó módszertani lehetőségekkel.

Az „új” rendszerű szakmai tanárképzés (agrármérnök-tanár-képzés) során célszerű lenne a szakterületi és a szakmódszertani ismeretek tantárgyait, témaköreit a szakképzésben tanítandó témakörökhöz kapcsolni, ezáltal a leendő pedagógusok már a munkába állás előtt naprakész ismeretekkel, „komplex képpel” rendelkeznének a szakképzésben átadandó ismeretanyagról, fejlesztendő kompetenciákról, elvárásokról. Így a frissen végzett kezdő tanárok könnyebben végeznék munkájukat a mindennapokban. Mindezt lehetővé teszik a már említett 8/2013.(I.30) EMMI rendelet szakterületi ismeretek tartalmára vonatkozó rendelkezései.

Osztott és osztatlan képzés esetén egyaránt a szakterületi ismeret része:

„A szakmai képzés Nemzeti alaptanterven alapuló kerettantervei szerinti a szakmai orientációs, a szakmai alapozó, illetve a szakképesítést nyújtó szaktárgyak tanításához kapcsolódó szakmacsoportos szakterületi ismeretek.”

Osztott képzés esetén a szakterületi ismeretek része:

„A szakképzés rendszerének átfogó ismerete, valamint az agrármérnöktanári szakiránynak megfelelő szakterületi és szakmacsoportos képzések rendszerének, sajátosságainak ismerete; a Nemzeti alaptanterven alapuló kerettantervi ismeretek, a szakképesítésekhez rendelhető szakmai és vizsgakövetelmények ismerete.”

„A szakiránynak megfelelő szakmacsoportba tartozó szakképesítések szakmai orientációs, szakmai alapozó és a szakképesítésre felkészítő tantárgyak, szaktárgyak főbb tartalmi elemei, a tanításukra való felkészülést megalapozó ismeretek.”

5. Felkészülés a tanári munkára és a tanítási órákra

Az eredményes pedagógiai tevékenység egyik legfontosabb eleme a *tervezés*. A mérnökstanárok, agrármérnökstanárok számára nem idegen a tervezés fogalma, a mérnöki-természettudományos tevékenységek során megszokott logikus, összefüggésekben való gondolkodás, a hatékony időgazdálkodás nagyban segíti a tanári felkészülés lépéseit.

A tanári felkészülés legmeghatározóbb tényezője az *idő*. Kezdő pedagógusok sokszor nincsenek tisztában az időkeretekkel, az egy évben megvalósítandó tanítási órák számával. Egy tanév nem végzős évfolyamok esetében 36 hétből áll, végzős évfolyamoknál a tanév 32 hétig tart. A tantárgyak óraszámait attól függően, hogy heti egy, kettő, vagy több órás tantárgyról van szó, 36-ra, illetve többszöröseire kell tervezni.

A tanári felkészülés lépcsői az alábbiakban foglalhatóak össze (Firbás, 2002):

- Állandó, vagy folyamatos felkészülés
- Általános felkészülés (tanmenetkészítés)
- Tematikus felkészülés (tematikus tervekészítés)
- Felkészülés a tanítási órára, gyakorlati foglalkozásra

Az **állandó vagy folyamatos felkészülés** azt jelenti, hogy a pedagógus nem lép ki a pedagógus szerepéből az iskola falain kívül sem. Bármerre jár, odafigyel, és ha szakmájában, vagy akár szórakozás közben olyan információt hall, amelyet be tud építeni a tanítási óráiba, azt megjegyzi. Az elhivatott tanár folyamatosan képi magát, az állandó felkészülést tudatosan végzi. Ha az idő előrehaladtával azt vesszük észre, hogy egy mozifilm vagy egy kiállítás látogatása közben automatikusan egy jelenetről, mozzanatról az jut eszünkbe, hogy ezt az osztályunknak is megmutatjuk, már jó úton járunk a pedagógussá válás folyamatában.

Az **általános felkészüléshez** a *tanmenetkészítés* tartozik. A tanmenet egy-egy szakmai tárgy tanítási-tanulási feladatait és témaköreit tartalmazza óraszámra lebontva, a tervezett didaktikai feladatokkal együtt (témakörök végén megszilárdítás, összefoglalás és ellenőrzés, számonkérés). Tanmenet készítése előtt a magasabb szintű szakképzési dokumentumokat kell alapul venni, tanulmányozni, vagyis a szakmai- és vizsgakövetelményeket, a szakképzési kerettanterveket, valamint az iskola helyi szakmai programját és óra-, valamint tantervét. A szakképzési óraszámok a szakképzési dokumentumokban megtalálhatóak, a szakképzési kerettantervek tartalmazzák az előírt időkereteket a képzések moduljaira, illetve tantárgyaira vonatkozóan, amelyet az iskola a helyi pedagógiai dokumentumok elkészítéséhez felhasznál. Az iskola helyi tanterve és óraterve megadja az egyes elméleti és gyakorlati tantárgyak óraszámait.

A **tematikus felkészülés** a tematikus tervezést jelenti. A tematikus terv lehetőséget biztosít a tanárnak, hogy a téma ismeretanyagát, az alkalmazandó módszereket a tanmenetnél részletesebben átgondolja minden témakör esetén. A tematikus terv nem kötelező a pedagógiai munkában, alkalmazása az utóbbi években háttérbe szorult.

A **tanítási órára vagy gyakorlati foglalkozásra való felkészülés** a szakmai tanár egyik legfontosabb feladata. Célszerű lépéseit vázlatosan foglaljuk össze (Firbás, 2002 alapján):

1. Az óra ismeretanyagának megvizsgálása (tanmenet figyelembevétele)
2. A tantervi tananyag áttanulmányozása, naprakész szakmai ismeretekkel való korrigálása, kiegészítése. Tankönyv, digitális tananyagok, szakirodalom, segédeszközök áttekintése.

-
3. Az óra célkitűzésének pontos és rövid megfogalmazása, a célkitűzés motivációjának átgondolása
  4. A tanítási órán előforduló didaktikai feladatok meghatározása
  5. Az óratípus meghatározása
  6. Az ellenőrzés megtervezése
  7. Az új ismeret logikai egységekre bontása, az általánosítások szintjeinek meghatározása
  8. A mikrostruktúrák megtervezése, a rész célkitűzések és az általánosítások pontos meghatározása
  9. A tanulás menetének, a feldolgozás módjának meghatározása (induktív, deduktív, vegyes)
  10. Az indukciós anyagok és az alkalmazandó módszerek, munkaformák meghatározása
  11. Elemző kérdések megfogalmazása
  12. Az általánosítások megfogalmazásának módjai
  13. A megszilárdítás módszereinek végiggondolása
  14. Az alkalmazás lehetőségeinek, módszereinek meghatározása
  15. A tanítás-tanulás folyamatában felhasználható eszközök kiválasztása
  16. Különleges nevelési és oktatási célok felismerése, megfogalmazása
  17. Tantárgyi integrációk, kapcsolódás más szakmai tárgyakhoz (holisztikus szemléletmód)
  18. Házi feladat tervezése
  19. Szervezési feladatok végiggondolása
  20. Az ellenőrzés és értékelés módjainak, módszereinek tervezése

21. Az óravázlat végleges összeállítása
22. A táblavázlat megtervezése, elkészítése (táblakép, vagy IKT-eszközön való megjelenítése)
23. Esetleges alternatív forgatókönyv, váratlan helyzetekre való felkészülés

Nagyon fontos: a tanórara való felkészülés minden lépésénél figyelembe kell vennünk az időkereteket és a tanulói csoport sajátosságait, képességeit!

A tanórara való felkészülés szükséges, de nem kötelező dokumentuma az **óravázlat**. Kezdő pedagógusoknál az óravázlat elkészítése feltétlenül javasolt, segítségével elkerülhető az idővel való helytelen gazdálkodás problematikája, mérsékelhető az izgulás. Formájára, tartalmára kötelező előírások nem vonatkoznak, csak ajánlások vannak. *Szakmai óravázlat egy lehetséges felépítését mutatja az 1. táblázat.*

Didaktikai feladat	Az óra menete	Idő	Tartalom	Módszer	Tanári tevékenység	Tanulói tevékenység	Eszköz, megjegyzés
Szervezés	8:00	3'	Jelentés, naplóba írás	-	Írás	Jelentés	Napló
...	.....	...	...	...	...	...	...

1. táblázat: Példa óravázlat felépítésére

6. Erdészeti-vadgazdálkodási szakmai gyakorlatok

Az erdészeti-vadgazdálkodási szakmai oktatás klasszikus színtere a tanítási óra, valamint a hozzá kapcsolódó **gyakorlati foglalkozások**. A szakmai gyakorlat önálló tantárgy, feladata az erdészeti-vadgazdálkodási szakmai ismeretek meghatározott részeinek a valóságban való megismertetése, elsajátítása (Firbás, 2002).

A gyakorlás valamilyen tevékenység rendszeresen ismételt végrehajtása. A gyakorlottság ideális esetben a jártasság, majd a készség kialakulásához vezet. A készségszintű alkalmazás már önműködő cselekvés végrehajtását jelenti.

A gyakorlati foglalkozások lehetnek tantárgyi gyakorlatok (órakeretben), valamint több hetes összefüggő szakmai és nyári gyakorlatok. A tantárgyi gyakorlatok során óra helyett foglalkozásokról beszélhetünk. A foglalkozás-típusok meghatározása (hasonlóan az elméleti órákhoz) a fő didaktikai feladat alapján történik (Firbás, 2002):

- Új ismeretek, műveletek elsajátítására szolgáló gyakorlati foglalkozás
- Ismeretek és műveletek alkalmazására, vagy gyakorlására szolgáló foglalkozás
- Kombinált foglalkozás

A gyakorlati foglalkozásokon használatos módszerek megegyeznek az elméleti órák módszereivel, az arányok azonban mások, hiszen a gyakorlatokon nagyobb hangsúlyt kap az önálló munkavégzés, gyakorlás, alkalmazás, valamint kiegészül a módszertár a szakmai munkaművelet összefüggő és folyamatos végzésével. A gyakorlati órákra való felkészülés hasonló követelményeket támaszt a pedagógus elé, mint az elméleti óránál, azonban itt nagyobb szerep jut az eszközök és a helyszín előkészítésének, a külső tényezők

figyelembe vételének, valamint külső gyakorlatok esetén B-terv előkészítésének (pl. kedvezőtlen időjárás esetén).

A tanári felkészülés menete az erdészeti-vadgazdálkodási gyakorlatokra (Firbás, 2002):

1. Célok meghatározása és az elképzelés kialakítása
2. A gyakorlat tervezett lefolyásának, térbeli és időbeli rendjének megállapítása
3. Külső tényezők vizsgálata, beszámítása
4. A gyakorlati foglalkozás didaktikai feladatainak számbavétele, és súlyozás alapján a foglalkozás-típus meghatározása
5. A gyakorlati foglalkozás előkészítése a tereptől, a helyszíntől kezdve a tanulók motiválásán, a felhasználásra kerülő eszközökön át a közlekedés végrehajtásán keresztül az időjárásig
6. A gyakorlati terv összeállítása
7. Időjárási, vagy egyéb tényezők miatt a gyakorlati foglalkozás más lehetőségeinek végiggondolása

Az erdészeti-vadgazdálkodási gyakorlatok színtere elsősorban az erdő, de tanműhelyi és laboratóriumi foglalkozások is szükségesek az eredményes képzéshez. Az egyes élőhelyekre, társulásokra, termőhelyekre jellemző speciális ismereteket a tanulók tanulmányutak, illetve összefüggő szakmai gyakorlatok alkalmával ismerhetik meg.

---

7. Tanórán kívüli egyéb szervezeti formák az erdészeti-vadgazdálkodási oktatásban

A tanórán kívüli foglalkozások közé tartozik a **tanulmányi kirándulás és a tanulmányút**. A tanulmányi kirándulás és a tanulmányút megszervezése egyaránt pontos, határidőre történő előkészítést követel a pedagógustól, meg kell szervezni az utazást, a szállást, közlekedést, időben fel kell venni a kapcsolatot a helyszínekkel, tájékoztatni szükséges a tanulókat a programról és a viselkedési szabályokról, meg kell tervezni a költségvetést, balesetvédelmi, valamint munkavédelmi oktatásban kell részesíteni a résztvevőket. A tanulmányút a kirándulással ellentétben felsőbb évfolyamokon alkalmazható, kifejezetten szakmai ismeretek bővítésére szolgál. Fontos a tanulmányút időpontjának meghatározása, egyrészt az időjárási körülmények, másrészt a vegetációs változások miatt, harmadrészt nem elhanyagolható az sem, hogy a tanulmányút idejére már megfelelő ismeretekkel rendelkezzenek a tanulók.

Az **üzemlátogatás** fontos részét képezi a szakmai oktatásnak, megszervezésénél fontos követelmény, hogy szervesen kapcsolódjon a tananyaghoz, így a tanulók előzetes ismereteire tudunk építeni, egyúttal megszilárdítani, ismételni, rendszerezni is. Az üzemlátogatás időkeretében különbözik a tanulmányúttól, időtartama néhány óra, így mind az elméleti, mind a gyakorlati órák keretében könnyebben megvalósítható. A tanulók felkészítése a tanulmányúthoz hasonlóan az üzemlátogatásnál is elengedhetetlen, határozzuk meg előre, hogy milyen megfigyelési szempontokat kövessenek, vagy előzetes anyagfeldolgozást is kérhetünk tőlük. A megfelelő magatartási szabályok és a balesetvédelmi előírások betartása szintén fontos. A kapcsolatot a tanulmányúthoz hasonlóan időben szükséges felvenni a tulajdonossal, a megfelelő

előkészítés érdekében. Látogatás után a látottak megbeszélésére feltétlenül fordítsunk elegendő időt és alkalmat (Kánitsch, 2006).

A **szakmai kiállítások** előnye, hogy a legkorszerűbb technológiákat is megismerhetik a tanulók, valamint kapcsolatokat is építhetnek. Buzdítsuk őket a kiállítókkal való folyamatos kommunikációra, információs anyagok ésszerű gyűjtésére, ezáltal élményszerűvé válik a szakmai program, és a későbbiekben is felhasználható információkhoz jutnak.

A **szakmai konferenciák** szakmai napokhoz, kiállításokhoz, témanapokhoz, fórumokhoz kapcsolódhatnak, ahol a diákok akár előadóként, akár hallgatóként részt vehetnek. A szakmai diákkonferenciák lehetőséget biztosítanak a tanulóknak, hogy tudásukat bemutassák, valamint hasonló érdeklődésű társaikkal találkozhatnak.

A **sakkörök** a szakmai orientációt segíthetik, valamint speciális szakmai ismereteket adhatnak át, amelyekre órakeretben nincs lehetőség és idő (pl. méhészeti, preparáló sakkör, gombaszakkör).

A **tanulmányi versenyek** lehetővé teszik a szakmájukban kiemelkedő tehetségű, szorgalmas fiataloknak a bemutatkozást, valamint megfelelő helyezés esetén a szakmai vizsga (vagy egy része) alól is mentesülhetnek. A hazai és nemzetközi versenyeken való részvétel és kiemelkedő teljesítmény dicsőséget és elismerést, ezáltal új lehetőségeket teremt a fiatalok számára, tanáraik nagy büszkeségére és iskolájuk hírnevének öregbítésére.

Az erdészeti-vadászati szakmák régi múltra visszatekintő jellegzetes tanítási-tanulási formája a **naposi és hetesi szolgálat**. A fahasználati szolgálat például olyan alkalom, ahol úgy végezhetik a tanulók a szakmai feladatokat, ahogy azok a gyakorlatban egymás után adódnak.

A **tanpályákon végzett munkák** lehetővé teszik, hogy bizonyos szakmai munkaműveleteket (pl. motorfűrész-kezelés, közelítés, járművezetés, lövészet) gyakoroljanak a tanulók.

A **tanerdei munkák** és az **önkéntes munkák** jelentős nevelési hatással is bírnak, céljuk lehet akár jótékony célra történő felajánlás, vagy tanulmányúthoz való anyagi forrás előteremtése is (Firbás, 2002).

8. Módszertani példatár (vadgazdálkodás, vadászat)

8.1. Táblavázlat vadkárak témakörhöz

Vadkár: a vad táplálkozásából, életmódjából adódó mező és erdőgazdasági kár.

Vadkárak formái:

- Rágás
- Kéreghántás
- Dörzsölés
- Tiprás
- Törés
- Túrás
- Kaparás

Vadkárelhárítás módjai:

1. Biológiai:
  - a) A vadállomány létszámának szabályozása
  - b) A biológiai teherbíró-képesség fokozása
  - c) Etetés:
    - Kidöntött etetőfa
    - Vadlegelő (kapcsolódik mezőgazdasági területhez)
    - Vadföld
    - Etető
2. Mechanikai:
  - a) Kerítés
  - b) Egyedi védekezés
  - c) Villanypásztor – területi védelem
3. Vegyszeres

(Firbás, 2002 alapján)

8. 2. Feladatok

1. Párosítsd össze az állatokat a lábnyomaikkal!

1		a
2		b
3		c
4		d
5		e
6		f

(Megoldás: 1-f, 2-e, 3-b, 4-c, 5-d, 6-a)

2. Jelöld a tesztkérdésekben a helyes válaszokat! (Összeállította: Kása Róbert)

1. Nagyvad terelővadászatán elejtett gímszarvasbikát hol helyezik el a terítéken?
  - a. az utolsó sorban
  - b. az első sorban
  - c. sehol, terelő vadászaton tilos bikát löni
2. Hogyan nevezi a vadásznyelv a dám szaporodási időszakát?
  - a. barcogásnak
  - b. horkolásnak
  - c. svarcogásnak
3. A barcogóhelyen hol található a legerősebb bikák teknői?
  - a. középen
  - b. a széleken
  - c. a napon a gyengébb, az árnyékban az erős bikák teknői vannak
4. Hogyan zajlik a szarvasbőgés?
  - a. a bikák – vetélkedés után – elfoglalják a bőgőteknőiket, és a tehének ott keresik fel őket
  - b. a bika- és tehéncsapatok párokra szakadnak
  - c. az erőteljes bikák háremet gyűjtenek, azt védelmezik
5. Igaz-e, hogy a vadkan szemfogai nyílt gyökerűek és folyamatosan nőnek?
  - a. igaz, a kanok nagyagyara a 20 cm-t is meghaladja
  - b. nem
  - c. igaz, de hosszuk nem haladja meg a pár cm-t

(Megoldás: 1-c, 2-a, 3-a, 4-c, 5-a)

---

3. Írd az állítások mögé a helyes válasz betűjelét! (Összeállította: Kása Róbert)

A feladatban egy kérdésre több helyes válasz is adható az alábbi variációkban:

A - 1., 2., 3. válasz az igaz

B - 1., 3. válasz az igaz

C - 2., 4. válasz az igaz

D - 4. válasz az igaz

E - mind a négy válasz igaz

1. Minden ellésnél jellemzően több utódot hoz a világra.

- Vaddisznó
- Gímszarvas
- Őz
- Dám

2. Agancsát tél végén hullajtja el.

- Gímszarvas
- Őz
- Dám
- Muflon

3. Párosujjú patás.

- Gímszarvas
- Őz
- Dám
- Vaddisznó

4. *Hajtáson is elejthető.*

- Gímszarvas
- Őz
- Dám
- Vaddisznó

5. *Az alábbiak közül agancsot visel.*

- Gímszarvas
- Őz
- Dám
- Muflon

Megoldás: 1-B, 2-C, 3-E, 4-D, 5-A)

Ellenőrző kérdések, feladatok

- Hány erdészeti-vadgazdálkodási szakma létezik jelenleg az Országos Képzési Jegyzékben?
- Mely erdészeti-vadgazdálkodási szakmák oktatása történik jellemzően iskolai rendszerű szakképzésben?
- Nézzen utána, hogy a szakképzési reform előtt hány erdészeti és vadgazdálkodási szakma szerepelt az Országos Képzési Jegyzékben!
- Gyűjtse össze az egyes erdészeti-vadgazdálkodási szakmák közös moduljait, majd válasszon ki egy tetszőleges tantárgyat! Egy speciális tantárgyat oktató tanár hány szakmában képezhet szakembereket az átfedések alapján?
- Érveljen! Mely tanári kompetenciaterületet tartja a legfontosabbnak a nyolc tanárképzésben elsajátítandó kompetencia (ismeretek, képességek, attitűdök) közül az agrármérnök-tanár esetében?
- Mely szakmai témakör feldolgozása során alkalmazna projekt módszert? Tervezze meg a feldolgozást, állítsa össze a csoportokat, és adjon útmutatást a csoport tagjainak! Milyen szempontok szerint állítaná össze a tanulói csoportokat?
- Készítsen óravázlatot egy új ismereteket feldolgozó szakmai órához frontális munkaformára, majd ugyanarra a témára csoportmunkában való feldolgozásra!
- Milyen típusú gyakorlati foglalkozásokat különíthetünk el?
- Készítse el egy háromnapos szakmai tanulmányút programtervét, költségtervét, megfigyelési szempontjait!
- Állítson össze gyakorló feladatsort szakmai versenyre készülő diákjának! Miben különbözne a gyakorló feladatsor egy témazáró dolgozattól?

Felhasznált irodalom

- Falus Iván (2007): Didaktika. Nemzeti Tankönyvkiadó, Budapest. 550 p.
- Firbás Oszkár (2001): Általános szakmai módszertan. Közoktatási Modernizációs Alapítvány, Sopron. 195 p.
- Firbás Oszkár (2002): Erdészeti szakmai módszertan. Közoktatási Modernizációs Alapítvány, Sopron. 440 p.
- Kánitsch Tamás (2006): Az üzemlátogatás módszertani kérdései. In: Lükő István (szerk.) (2006): Bevezetés a faipari szakoktatás módszertanába. Nyugat-Magyarországi Egyetem Faipari Mérnöki Kar Tanárképző Intézet, Sopron. 9193. p.
- Lükő István (2006): Didaktikai-általános szakmódszertani alapok. In: Lükő István (szerk.) (2006): Bevezetés a faipari szakoktatás módszertanába. Nyugat-Magyarországi Egyetem Faipari Mérnöki Kar Tanárképző Intézet, Sopron. 52-55 p.

Jogszabályok:

- 150/2012. (VII. 6.) Kormányrendelet az Országos Képzési Jegyzékről és az Országos Képzési Jegyzék módosításának eljárásrendjéről
- 217/2012. (VIII. 9.) Kormányrendelet az állam által elismert szakképesítések szakmai követelménymoduljairól
- 8/2013.(I.30) EMMI rendelet a tanári felkészítés közös követelményeiről és az egyes tanárszakok képzési és kimeneti követelményeiről
- 41/2013. (V. 28.) VM rendelet a vidékfejlesztési miniszter hatáskörébe tartozó szakképesítések szakmai és vizsgakövetelményeiről, valamint egyes, szakmai és vizsgakövetelmények kiadásáról szóló miniszteri rendeletek hatályon kívül helyezéséről
- 3/2014. (VIII. 29.) FM rendelet a vidékfejlesztési miniszter hatáskörébe tartozó szakképesítések szakmai és vizsgakövetelményeiről, valamint egyes, szakmai és vizsgakövetelmények kiadásáról szóló miniszteri rendeletek hatályon kívül helyezéséről szóló 41/2013. (V. 28.) VM rendelet módosításáról
- A nemzetgazdasági miniszter 14/2013. (IV. 5.) NGM rendelete a szakképzési keret-tervekről

ISBN 978-963-334-245-9

9 789633 342459

SZÉCHENYI 2020

MAGYARORSZÁG
KORMÁNYA

Európai Unió
Európai Szociális
Alap

BEFECTETÉS A JÖVŐBE